

Rapport selectie RAvB-inzending Archiprix 2021

De Rotterdamse Academie van Bouwkunst (RAvB) heeft de volgende drie afstudeerprojecten geselecteerd om in te zenden voor Archiprix 2020:

- **'Hoogtij'** van **Freek van Riet** (Masteropleiding Stedenbouw)
- **'MEMA'** van **Eilien Neumann** (Masteropleiding Architectuur)
- **'EUandME'** van **Johan van Ling** (Masteropleiding Stedenbouw)

Selectiecommissie

De selectiecommissie Archiprix 2021 van de RAvB was als volgt samengesteld:

- Hinke Majoor architect, opleidingscoördinator Masteropleiding Architectuur RAvB
- Chris van Langen bouwkundig ingenieur, directeur RAvB
- Bas van der Pol directeur Architectuur Instituut Rotterdam (AIR)
- Margit Schuster stedenbouwkundige, opleidingscoördinator Masteropleiding Stedenbouw RAvB
- Renske van der Stoep architect, hoofd Masteropleiding Architectuur RAvB, architect/eigenaar ROFFAA
- Thijs van Spaandonk architect, hoofd Masteropleiding Stedenbouw RAvB, partner BRIGHT / The Cloud Collective
- Hans Tomassen architect, coördinator Externe Activiteiten RAvB, architect/eigenaar Hans Tomassen Architect
- Jeroen Visschers bouwkundig ingenieur, Hoofd Theorieonderwijs en opleidingscoördinator Masteropleiding Architectuur RAvB

Procedure

Op maandag 9 november 2020 heeft bovengenoemde commissie ten behoeve van de inzending voor Archiprix 2021 een selectie gemaakt uit de afstudeerprojecten van de Rotterdamse Academie van Bouwkunst (RAvB) die afgerond zijn in het academisch jaar 2019-2020. Er waren 12 afstudeerprojecten van de Masteropleiding Architectuur en 5 afstudeerprojecten van de Masteropleiding Stedenbouw aangemeld bij de selectiecommissie. De selectie vond plaats in Droogdok (het voormalig hoofdkantoor van RDM) op RDM Rotterdam (waar de RAvB is gehuisvest).

De afstudeerprojecten zijn door middel van presentatiepanelen, maquettes en afstudeerboekjes gepresenteerd aan de selectiecommissie. De selectie gebeurde in vier stappen:

1. De voorzitters van de afstudeercommissies gaven een korte toelichting op de projecten;
2. De leden van de selectiecommissie bestudeerden de projecten individueel, waarna ieder commissielid de drie projecten voordroeg die volgens hem/haar door de Academie ingezonden dienen te worden;
3. De selectiecommissie wisselde van gedachten over de door 1 of meer commissieleden voorgedragen projecten;

4. Naar aanleiding van deze gedachtewisselingen kregen de commissieleden de mogelijkheid hun eerdere individuele voordracht aan te passen;
5. De commissie bepaalde gezamenlijk de definitieve selectie.

Criteria

Bij de beoordeling zijn de kwaliteit van en de samenhang tussen de volgende elementen in ogenschouw genomen (grotendeels conform de Archiprix-eisen):

- de gestelde opgave;
- de analyse van en het onderzoek ten behoeve van de opgave;
- de conceptuele kracht van het plan;
- de ruimtelijke kwaliteit van het ontwerp;
- de zorgvuldige inzet van middelen bij onderzoek en ontwerp;
- de omgevingsgerichtheid van het plan (de mate waarin de ontwerper een bewustzijn toont van de maatschappelijke en fysieke context waarbinnen het plan gepositioneerd wordt en waar het plan zich toe verhoudt);
- de verantwoording in beeld en geschrift, inclusief de daaruit oplichtende reflectieve vermogens van de ontwerper.

De samenhang tussen deze elementen is van belang omdat de afgestudeerde daarmee aantoont het totale proces te beheersen waarbij het in de opgave gestelde probleem naar een passende ruimtelijke oplossing vertaald wordt.

In het licht van deze elementen kunnen de criteria die gehanteerd zijn bij de selectie samengevat worden als: het tentoongespreide vermogen om de zelfstandig gestelde afstudeeropgave, vanuit een scherp geformuleerd(e) vraagstelling, concept en programma, te vertalen in een coherent en omgevingsgericht ruimtelijk ontwerp en dit ontwerp uit te werken in architectonische of stedenbouwkundige termen, alsmede het vermogen om kritisch te reflecteren op de consequenties van de gemaakte (ruimtelijke) keuzes.

De drie geselecteerde afstudeerprojecten zijn met een grote meerderheid van de stemmen verkozen.

Motivatie

Het project **'Hoogtij'** van **Freek van Riet** (Masteropleiding Stedenbouw) start vanuit een helder bewustzijn van de consequenties van de klimaatverandering, in combinatie met de terechte verbazing over het feit dat de verstedelijkingsopgave in Nederland zich nog te weinig rekenschap aflegt van die consequenties. Het project weigert zich echter te verliezen in de zo vaak getoonde dystopische toekomstbeelden (en kan trouwens ook steunen op het besef dat het beeld van een half overstromd Nederland inmiddels bekend is). In plaats van het inzichtelijk maken van de rampen die op ons zullen neerdalen, kiest het project voor het optimisme van ontwerpkracht: het gaat op zoek naar een nieuw perspectief om naar uit te kijken, een lange termijn perspectief waarin de focus ligt op het mogelijke.

Dat resulteert in een visie die anticipeert op klimaateffecten en geworteld is in een grondige analyse van zowel het verstedelijkt landschap als complex en gelaagd systeem, als van de Nederlandse geschiedenis van de strijd tegen het water. Van daaruit worden vier locatie specifieke handelingsperspectieven ontwikkeld, gebaseerd op verschillende strategieën, die bruikbaar en relevant zijn voor een groot

palet aan vergelijkbare territoria. Die combinatie van ontwerpkracht, optimisme, diepgang en reikwijdte levert een zeer sterk project op, waarin een buitengewoon complexe opgave op bewonderenswaardige wijze tegemoet getreden met een overtuigende en voor de verstedelijkingsopgave uiterst relevante benaderingswijze.

Het project **'MEMA'** van **Eilien Neumann** (Masteropleiding Architectuur) toont ons een ontwerp voor een museum in de Antwerpse wijk Seefhoek. Het is echter geen 'normaal' museum, op een 'logische' locatie, gearticuleerd met de 'bekende' architectonische middelen. Het ontwerp gaat in tegen bestaande ideeën over het museum en toont ons een ander toekomstbeeld voor wat een museum kan zijn: weg van het autonome icoon en de *white cube*. MEMA is geen iconische interventie, maar bestaat uit een reeks even subtiele als trefzekere transformaties en interventies in bestaande 'objecten' in de wijk, waardoor een spannende, meanderende, museale 'promenade architecturale' door de Seefhoek ontstaat. De sequentie van ingrepen is doordoesemd van een verregaand en doorleefd interesse in het bestaande en het verlangen om tot een precieze omgang met dat bestaande te komen. Elk van de transformaties of interventies, onderling even verschillend als de geselecteerde locaties, plooit zich in architecturale zin rond het geselecteerde kunstwerk, teneinde de kunst de ruimte te geven om te ademen en de wijkbewoners te mogelijkheid te geven de kunst toe te eigenen. In architectonische zin gaat het steeds opnieuw om kleine ingrepen, soms nauwelijks zichtbaar, vragen oproepend over wat oud en nieuw was, maar ook steeds van een grote precisie en met een groot effect. Een bescheiden architectuur die echter van het kleinste detail tot het schaalniveau van de wijk een enorme impact genereert.

Het project **'EUandME'** van **Johan van Ling** (Masteropleiding Stedenbouw) agendeert een maatschappelijke thema dat geen vanzelfsprekende ruimtelijke vertaling kent; democratie en de instituten waarmee we deze, en dus ons 'samenleven', organiseren, lijken eerder politiek dan ruimtelijk van aard. De kracht van dit strategische afstudeerproject ligt hem deels in de directie relatie die tussen politiek en ruimte wordt gelegd. Het project kiest voor 'het hol van de leeuw': het hoofdkwartier van de EU als ultieme ontwerpogave. Moedig, maar niet overmoedig; de keuze voor het centrum van de stedelijke, Brusselse samenleving en de frontlinie van de strijd om de stedelijke ruimte maakt duidelijk dat het project niet alleen om een ontwerpmatige kritiek op het politieke gaat. Het gaat er veeleer om de (Europese) democratie en de stad weer te verbinden binnen de reikwijdte van het ontwerp. Daarbij is de balans tussen enerzijds precisie, gedegen onderbouwing, verfijning en nuance en anderzijds de trefzekere territoriale, historische én mentale inbedding van de verbindende *Grossform* – een krachtige vorm met in het midden een Europese tuin voor Brussel – even cruciaal als overtuigend, op vele schaalniveaus. Het solide stedenbouwkundige verhaal is daardoor geworteld in de stad, doet recht aan de complexiteit van de opgave én draagt echte oplossingen voor echte problemen aan. Het is een stedenbouwkundige reis naar een betere toekomst voor Europa, waarin Europa op de grond lokaal verschil kan maken. Een rond en volkomen project, dat tegelijkertijd een verlangen mobiliseert naar meer.

*Namens de selectiecommissie,
Chris van Langen (voorzitter)
9 november 2020*